

Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană

1. Preambul

1.1. Misiunea avocatului

Într-o societate întemeiată pe respect față de justiție, avocatul îndeplinește un rol special. Îndatoririle avocatului nu se limitează doar la executarea fidelă a unui mandat în cadrul legii. Avocatul trebuie să vegheze la respectarea Statului de drept și a intereselor celor ale căror drepturi și libertăți le apără. Este îndatorirea avocatului nu numai să pledeze pentru cauza clientului său, ci și să fie sfătuitoarea clientului.

Respectul pentru misiunea profesională a avocatului este o condiție esențială a Statului de drept și a unei societăți democratice.

Prin urmare, misiunea avocatului îi impune îndatoriri și obligații multiple, (uneori aparent contradictorii), față de:

- client;
- tribunale și celelalte autorități în fața cărora avocatul pledează pentru cauza clientului sau acționează în numele acestuia;
- profesia sa în general și fiecare confrate în particular;
- public, pentru care o profesie liberală și independentă, supusă respectării normelor pe care ea și le-a impus, este un mijloc esențial de apărare a drepturilor omului în fața Statului și a altor puteri din societate.

1.2. Natura normelor deontologice

1.2.1. Normele deontologice sunt destinate să garanteze, prin acceptarea lor liber consimțită, buna îndeplinire de către avocat a misiunii sale, recunoscută ca fiind indispensabilă pentru buna funcționare a oricărei societăți omenești. Nerespectarea acestor norme de către avocați poate duce la o sancțiune disciplinară.

1.2.2. Fiecare barou are normele sale specifice, care derivă din propriile sale tradiții. Ele sunt adaptate organizării și domeniului de activitate al profesiei în respectivul Stat Membru, precum și procedurilor juridice, procedurilor administrative și legislației naționale. Nu este nici posibil și nici nu este de dorit ca acestea să fie dezrădăcinate ori să se încerce generalizarea unor norme care nu sunt susceptibile de a fi generalizate.

Normele specifice fiecărui barou se referă totuși la aceleași valori și relevă, de cele mai multe ori, o bază comună.

1.3. Obiectivele Codului

1.3.1. Integrarea continuă a Uniunii Europene și a Spațiului economic european și intensificarea activității transfrontaliere a avocatului în interiorul Spațiului economic european au făcut necesară, pentru binele public, definirea unor norme uniforme, aplicabile oricărui avocat din Spațiul economic european, pentru activitatea sa transfrontalieră, indiferent care ar fi baroul căruia îi aparține respectivul avocat. Definirea unor astfel de norme are esențialmente drept scop atenuarea dificultăților care derivă din aplicarea unei duble deontologii, așa cum se prevede în articolele 4 și 7.2. din Directiva 77/249 și în articolele 6 și 7 din Directiva 98/5/CE.

1.3.2. Organizațiile reprezentative ale profesiei de avocat reunite în cadrul CCBE doresc ca normele Codului, enunțate mai jos:

- să fie recunoscute, din acest moment, ca fiind expresia consensului tuturor Barourilor din Uniunea Europeană și din Spațiul economic european;
- să fie adoptate ca reguli aplicabile, în termenul cel mai scurt, în funcție de procedurile naționale și/sau ale Spațiului economic european cu privire la activitatea transfrontalieră a avocatului din Uniunea Europeană și din Spațiul economic european;
- să fie luate în considerare la efectuarea oricărei revizuirii a normelor deontologice interne, în vederea armonizării progresive a acestora din urmă.

Ele doresc, printre altele, ca, în măsura în care este posibil, normele deontologice interne să fie interpretate și aplicate într-o manieră conformă acelorora din prezentul Cod.

Atunci când normele din prezentul Cod vor fi fost făcute aplicabile în activitatea transfrontalieră, avocatul va rămâne supus normelor baroului de care aparține, în măsura în care acestea din urmă concordă cu cele ale prezentului Cod.

1.4. Domeniul de aplicare „ratione personae”

Normele de mai jos se vor aplica avocaților, în sensul Directivei 77/249/CEE și al Directivei 98/5/CE.

1.5. Domeniul de aplicare „ratione materiae”

Fără a contraveni încercării de a realiza o armonizare progresivă a normelor deontologice aplicabile într-un cadru unic, național, normele expuse mai jos se vor aplica activității transfrontaliere desfășurate de avocat în interiorul Uniunii Europene și în Spațiul economic european. Prin activitate transfrontalieră se înțelege:

- (a) orice raport profesional cu un avocat dintr-un alt Stat Membru;

(b) activitățile avocatului într-un alt Stat Membru, indiferent dacă avocatul se află sau nu acolo.

1.6. Definiții

În prezentul Cod:

– „Stat Membru” semnifică un Stat membru al Uniunii Europene sau orice alt Stat în care profesia de avocat este vizată de articolul 1.4;

– „Stat Membru de origine” semnifică Statul membru în care avocatul a dobândit dreptul la titlul profesional;

– „Stat Membru gazdă” semnifică oricare alt Stat Membru în care avocatul desfășoară o activitate transfrontalieră;

– „Autoritate competentă” semnifică organizația sau organizațiile profesionale ori autoritățile respectivului Stat Membru care au competența de a stabili normele deontologice și de a exercita controlul disciplinar asupra avocaților.

2. Principii generale

2.1. Independența

2.1.1. Multitudinea îndatoririlor care îi revin avocatului impune o independență absolută a acestuia, scutită de orice presiune, îndeosebi de presiunea derivată din propriile sale interese sau datorată influențelor din afară. Această independență este, de asemenea, necesară atât pentru încrederea în justiție, cât și pentru încrederea în imparțialitatea judecătorului. Prin urmare, avocatul trebuie să evite orice prejudiciere a independenței sale și să vegheze la a nu neglija etica sa profesională pentru a-i mulțumi pe clienții săi, pe judecător sau pe terți.

2.1.2. Această independență este necesară și în activitatea juridică, și în cea judiciară. Sfatul dat de avocat clientului său nu are nicio valoare dacă acest lucru a fost făcut din complezență, din interes personal sau sub efectul unei presiuni din afară.

2.2. Încrederea și integritatea morală

Relațiile bazate pe încredere nu pot exista decât atunci când nu există nicio urmă de îndoială cu privire la onoarea personală, la probitatea și integritatea avocatului. Pentru avocat, aceste virtuți tradiționale constituie obligații profesionale.

2.3. Secretul profesional

2.3.1. Prin însăși natura misiunii sale, avocatul este depozitarul secretelor clientului său și destinatarul comunicărilor de natură confidențială. Fără garanția confidențialității, încrederea nu poate exista. Prin urmare, secretul profesional este recunoscut ca fiind deopotrivă un drept și o îndatorire fundamentală și primordială a avocatului.

Obligația avocatului cu privire la secretul profesional servește atât intereselor administrării justiției, cât și intereselor clientului. În consecință, aceasta trebuie să beneficieze de o protecție specială din partea statului.

2.3.2. Avocatul trebuie să respecte secretul oricărei informații confidențiale de care ia cunoștință în cadrul activității sale profesionale.

2.3.3. Această obligație privind secretul profesional nu este limitată în timp.

2.3.4. Avocatul impune angajaților săi și oricărei persoane care colaborează cu el în activitatea sa profesională să respecte secretul profesional.

2.4. Respectarea deontologiei altor barouri

Atunci când îndeplinește o activitate transfrontalieră, avocatul poate fi obligat să respecte regulile deontologice ale Statului Membru gazdă. Avocatul are datoria de a se informa asupra normelor deontologice pe care trebuie să le respecte în exercitarea acestei activități specifice.

Organizațiile membre ale CCBE sunt obligate să depună codurile lor deontologice la Secretariatul CCBE, pentru ca orice avocat să își poată procura o copie de la respectivul secretariat.

2.5. Incompatibilități

2.5.1. Pentru a-i permite avocatului să își desfășoare activitatea cu independența cerută și de o manieră corespunzătoare îndatoririi sale de a participa la administrarea justiției, exercitarea anumitor profesii sau a anumitor funcții îi este interzisă.

2.5.2. Avocatul care asigură reprezentarea sau apărarea unui client în fața justiției sau în fața autorităților publice ale unui Stat Membru gazdă va respecta normele de incompatibilitate aplicabile avocaților din respectivul Stat.

2.5.3. Avocatul stabilit într-un Stat Membru gazdă, care dorește să exercite acolo în mod direct o activitate comercială sau o activitate diferită de profesia sa de avocat, este obligat să respecte normele de incompatibilitate aplicabile avocaților din respectivul Stat.

2.6. Publicitatea personală

2.6.1. Avocatul este autorizat să informeze publicul asupra serviciilor pe care le oferă, cu condiția ca informația să fie fidelă, veridică și să respecte secretul profesional și alte principii esențiale ale profesiei.

2.6.2. Publicitatea personală a unui avocat, indiferent de media utilizată, după cum este cazul, în presă, radio, televiziune, prin comunicare comercială electronică ori prin alt mijloc, este autorizată în măsura în care este conformă cu prevederile din art. 2.6.1.

2.7. Interesul clientului

Sub rezerva respectării stricte a normelor legale și deontologice, avocatul are obligația de a apăra întotdeauna cât mai bine interesele clientului său, chiar în raport cu propriile sale interese sau cu interesele confraților săi.

2.8. Limitarea răspunderii avocatului față de client

În măsura în care legislația Statului Membru de proveniență și legislația Statului Membru gazdă autorizează acest lucru, avocatul poate să limiteze răspunderea sa față de client, în conformitate cu regulile profesionale cărora le este supus.

3. Relațiile cu clienții

3.1. Debutul și încetarea relațiilor cu clientul

3.1.1. Avocatul nu acționează decât atunci când este împuternicit de clientul său. Avocatul poate totuși să acționeze într-un caz în care a fost însărcinat de un alt avocat care îl reprezintă pe client sau în care a fost numit de o instanță competentă.

Avocatul trebuie să se străduiască, în mod rezonabil, să cunoască identitatea, competența și posibilitățile persoanei sau ale autorității de care a fost împuternicit, atunci când circumstanțe specifice relevă că această identitate, această competență sau aceste împuterniciri sunt îndoielnice.

3.1.2. Avocatul își sfătuiește și își apără clientul cu promptitudine, în mod conștiincios și cu diligență. El își asumă personal răspunderea pentru misiunea care i-a fost încredințată și informează pe client cu privire la evoluția cauzei care i-a fost încredințată.

3.1.3. Avocatul nu acceptă să îi fie încredințată o cauză atunci când știe sau când ar trebui să știe că el nu are competența necesară pentru a se ocupa de această cauză, fără a coopera cu un avocat care are competența necesară.

Avocatul nu poate accepta o cauză atunci când, datorită altor obligații, se află în imposibilitatea de a se ocupa de ea cu promptitudine.

3.1.4. Avocatul nu va putea să exercite dreptul său de a se retrage dintr-o cauză în așa fel sau în astfel de circumstanțe încât clientul să nu mai poată găsi altă modalitate de a fi asistat juridic la timp, pentru a se putea preveni prejudicierea clientului.

3.2. Conflictul de interese

3.2.1. Avocatul nu poate să consilieze, să reprezinte sau să acționeze în numele a doi sau mai mulți clienți din aceeași cauză dacă există un conflict de interese sau un risc semnificativ de a apărea un astfel de conflict între interesele acestor clienți.

3.2.2. Avocatul trebuie să se abțină să se mai ocupe de cauzele ambilor sau tuturor clienților implicați atunci când intervine un conflict între interesele acestora, când secretul profesional riscă să fie violat sau când independența sa riscă să fie știrbită.

3.2.3. Avocatul nu poate accepta o cauză a unui nou client dacă secretul informațiilor încredințate de un vechi client riscă să fie violat sau atunci când cunoașterea de către avocat a cauzelor vechiului său client ar favoriza pe noul client în mod nejustificat.

3.2.4. În cazul în care avocații practică meseria într-o asociație în grup, paragrafele de la 3.2.1. la 3.2.3. sunt aplicabile asociației în ansamblu și tuturor membrilor săi.

3.3. Pactul „de quota litis”

3.3.1. Avocatul nu poate să își fixeze onorariile pe baza unui pact „*de quota litis*”.

3.3.2. Pactul „de quota litis” este o convenție încheiată între avocat și clientul său, înainte de încheierea definitivă a unei cauze de interes pentru respectivul client, convenție prin care clientul se angajează să îi verse avocatului o parte din ceea ce rezultă de pe urma cauzei, indiferent că aceasta constă într-o sumă de bani ori în orice alt bun sau valoare.

3.3.3. Nu constituie un astfel de pact convenția care prevede stabilirea onorariului în funcție de valoarea litigiului de care se ocupă avocatul, atunci când această valoare este corespunzătoare unui tarif oficial sau dacă ea este autorizată de autoritatea competentă de care depinde avocatul.

3.4. Stabilirea onorariilor

Avocatul trebuie să îl informeze pe client cu privire la tot ceea ce cere cu titlu de onorariu, iar valoarea însumată a onorariilor sale trebuie să fie echitabilă și justificată, în conformitate cu legea și cu normele deontologice la care avocatul este supus.

3.5. Aconturi din onorarii și cheltuieli

Când avocatul solicită vărsarea unui avans cu titlu de avans din cheltuieli și/sau onorarii, acesta nu trebuie să depășească o estimare rezonabilă a onorariilor și a posibilelor cheltuieli pe care cauza le implică.

În caz de neplată a avansului solicitat, avocatul poate să renunțe să se mai ocupe de cauză sau se poate retrage, cu condiția respectării dispozițiilor articolului 3.1.4.

3.6. Împărțirea onorariilor cu o persoană care nu este avocat

3.6.1. Avocatului îi este interzis să își împartă onorariile cu o persoană care nu este avocat, în afara cazului în care asocierea dintre avocat și această altă persoană este autorizată de legislația și regulile deontologice cărora avocatul este supus.

3.6.2. Articolul 3.6.1. nu se aplică sumelor sau compensațiilor vărsate de către avocat moștenitorilor unui confrate decedat sau unui confrate care s-a retras din calitate de succesor al clienței respectivului confrate.

3.7. Costul litigiului și asistența gratuită

3.7.1. Avocatul trebuie să încerce, în orice moment, să găsească o soluționare a litigiului clientului său care să fie corespunzătoare costului cauzei și va trebui ca, la momentul oportun, să își consilieze clientul cu privire la oportunitatea de a căuta să ajungă la o înțelegere sau de a face apel la soluții alternative pentru a încheia litigiul.

3.7.2. În cazul în care clientul este susceptibil să beneficieze de asistență gratuită, avocatul are obligația să îl informeze despre aceasta.

3.8. Fondurile clienților

3.8.1. Avocatul care deține fonduri în numele clienților săi sau în numele unor terți (denumite în continuare „fondurile clienților”) este obligat să le depună într-un cont deschis la o bancă sau la un organism financiar agreeat și controlat de către autoritatea competentă (denumit în continuare „contul terțului”). Contul terțului trebuie să fie distinct de orice alt cont al avocatului. Toate fondurile clienților primite de un avocat trebuie să fie depuse într-un astfel de cont, în afara situației în care proprietarul acestor fonduri este de acord să le acorde o destinație diferită.

3.8.2. Avocatul ține registre complete și corecte ale tuturor operațiunilor efectuate cu fondurile clienților, făcând distincție între aceste fonduri și alte sume pe care le deține. Aceste registre trebuie păstrate o perioadă fixată în conformitate cu regulile naționale.

3.8.3. Un cont al clientului nu poate să fie debitor decât în circumstanțe excepționale permise expres de regulile naționale sau datorită cheltuielilor bancare, asupra cărora avocatul nu are nicio influență. Un astfel de cont nu poate fi oferit drept garanție sau să servească drept gaj

pentru niciun motiv. Nu poate exista niciun fel de compensație sau convenție de fuziune între un cont al terțului și orice alt cont din bancă, după cum nici fondurile care aparțin clientului dintr-un cont al terțului nu pot fi utilizate pentru a rambursa sume datorate de avocat băncii sale.

3.8.4. Fondurile clienților trebuie să fie transferate proprietarilor unor astfel de fonduri în cea mai scurtă perioadă de timp ori în condițiile autorizate de aceștia.

3.8.5. Avocatul nu poate transfera în contul său fonduri depuse într-un cont al terțului pentru a plăti onorariul sau cheltuieli, dacă nu a informat în scris clientul despre acest lucru.

3.8.6. Autoritățile competente ale Statelor Membre sunt autorizate să verifice și să examineze, păstrând secretul profesional, documentele legate de fondurile clienților.

3.9. Asigurarea pentru răspunderea profesională

3.9.1. Avocatul trebuie să fie asigurat pentru răspundere civilă profesională într-o măsură rezonabilă ținând cont de natura și importanța riscurilor asumate.

3.9.2. Dacă acest lucru este imposibil, avocatul trebuie să informeze clientul asupra acestei situații și asupra consecințelor sale.

4. Relațiile cu magistrații

4.1. Deontologia aplicabilă în activitatea judiciară

Avocatul care se prezintă în fața Curților și Tribunalurilor sau care participă la o procedură trebuie să respecte normele deontologice aplicabile în respectiva jurisdicție.

4.2. Caracterul contradictoriu al dezbaterilor

Avocatul trebuie să respecte, în orice circumstanță, caracterul contradictoriu al dezbaterilor.

4.3. Respectul față de judecător

Avocatul va da dovadă de respect și de curtoazie față de instanță, dar, în același timp, își va apăra clientul în mod conștiincios și fără teamă, fără a ține cont nici de propriile interese și nici de vreo consecință de orice fel ce l-ar putea privi pe el sau pe oricare altă persoană.

4.4. Informații false sau susceptibile de a induce în eroare

Avocatul nu trebuie, în niciun moment, să furnizeze judecătorului, cu bună știință, o informație falsă ori vreo informație de natură să îl inducă pe acesta în eroare.

4.5. Aplicarea în cazul arbitrilor și al persoanelor exercitând funcții similare

Normele aplicabile în cazul relațiilor dintre un avocat și un judecător se aplică, în egală măsură, și în cadrul relațiilor avocatului cu arbitrii și cu orice altă persoană care exercită o funcție judiciară sau cvasi-judiciară, chiar ocazional.

5. Relațiile dintre avocați

5.1. Confraternitatea

5.1.1. Confraternitatea impune ca relațiile dintre avocați să fie bazate pe încredere, spre interesul clientului și pentru a evita atât procesele inutile, cât și orice comportament susceptibil să impiețeze asupra reputației profesiei. Totuși, ea nu trebuie să pună niciodată în opoziție interesele avocaților și interesele clientului.

5.1.2. Avocatul recunoaște drept confrate pe orice avocat dintr-un alt Stat Membru și manifestă față de acesta un comportament colegial și loial.

5.2. Cooperarea dintre avocații din State Membre diferite

5.2.1. Este de datoria oricărui avocat ca, la solicitarea unui confrate dintr-un alt Stat Membru, să se abțină să accepte o cauză pentru care nu are competența necesară. Într-o astfel de situație, el trebuie să își ajute confratele să intre în contact cu un alt avocat care să fie în măsură să îi ofere serviciul cerut.

5.2.2. Atunci când avocații din două State Membre diferite lucrează împreună, amândoi au datoria de a ține cont de diferențele care pot exista între sistemele lor legislative, barourile lor, competențele și obligațiile profesionale care există în Statele Membre respective.

5.3. Corespondența transmisă între avocați

5.3.1. Avocatul care adresează unui confrate dintr-un alt Stat Membru o comunicare căreia dorește să i se confere un caracter „confidențial” sau „without prejudice”, va trebui să precizeze în clar acest lucru înainte de expedierea primei comunicări.

5.3.2. În cazul în care destinatarul comunicării nu este în măsură să îi confere acesteia un caracter „confidențial” sau „without prejudice”, va trebui să îl informeze pe expeditor fără întârziere.

5.4. Onorariile pentru recomandare

5.4.1. Avocatul nu poate nici să pretindă și nici să accepte din partea unui alt avocat sau din partea vreunui terț un onorariu, un comision sau vreo altă compensație pentru faptul că a recomandat un avocat unui client sau că a trimis un client la un avocat.

5.4.2. Avocatul nu poate vărsa nimănui un onorariu, un comision și nici vreo altă compensație în contrapartidă pentru că i-a fost prezentat un client.

5.5. Comunicarea cu partea adversă

Avocatul nu poate intra în relație directă cu o persoană, cu privire la o anumită cauză, atunci când știe că respectiva persoană este reprezentată sau asistată de un alt avocat, exceptând cazul în care el are acordul confratelui său (și se angajează să îl țină pe acesta la curent).

5.6. (Abrogat de Sesiunea Plenară de la Dublin, din 6 decembrie 2002)

5.7. Răspunderea pecuniară

În relațiile profesionale dintre avocații din barouri din State Membre diferite, avocatul care, nelimitându-se doar la a recomanda un confrate unui client sau la a i-l prezenta, ci încredințează o cauză unui omolog al său ori îl consultă într-o cauză este obligat în mod personal, chiar în caz de insolvență a clientului, să plătească onorariul, cheltuielile și sumele avansate datorate omologului străin. Totuși, respectivii avocați pot conveni, încă din momentul demarării acestor relații, stabilirea unor dispoziții speciale cu privire la acest subiect. În plus, avocatul poate, în orice moment, să limiteze obligația sa personală la nivelul valorii totale a onorariilor, cheltuielilor și sumelor avansate de confratele străin, înainte de a-i notifica acestuia din urma decizia sa de a-și declina răspunderea pe viitor.

5.8. Pregătirea continuă

Avocații trebuie să mențină și să dezvolte cunoștințele și competențele lor profesionale, dată fiind dimensiunea europeană a profesiei lor.

5.9. Litigiile dintre avocații din mai multe State Membre

5.9.1. Atunci când un avocat este de părere că un confrate dintr-un alt Stat Membru a încălcat o normă deontologică, el trebuie să își atenționeze confratele asupra acestui lucru.

5.9.2. Atunci când între avocații din mai multe State Membre apare un diferend personal, de natură profesională, aceștia trebuie să încerce mai întâi să îl soluționeze pe cale amiabilă.

5.9.3. Înainte de a angaja o procedură împotriva unui coleg dintr-un alt Stat Membru, pe tema unui diferend de tipul celui menționat la paragrafele 5.9.1. și 5.9.2., avocatul trebuie să informeze barourile de care depind cei doi avocați, pentru a permite respectivelor barouri să își dea concursul în vederea soluționării diferendului pe cale amiabilă.

[1]¹ Acest Cod deontologic al avocaților din Uniunea Europeană a fost inițial adoptat în Sesiunea Plenară din data de 28 octombrie 1988, și ulterior modificat, în Sesiunile Plenare ale CCBE din 28 noiembrie 1998, 6 decembrie 2002 și 19 mai 2006.

Sursa: www.unbr.ro.